

Siunnersuummut nassuiaatit

Nassuiaatit nalinginnaasut

1. Aallaqqaasiut

Suliniutini angisuuni illulioriternernik sanaartornernillu suliassat pillugit Inatsisartut inatsisaat nr. 25, 18. december 2012-imeersoq (suliniutinut angisuunut inatsit) 1. januar 2013-imi atuutilerpoq. Inatsimmut pingaarnertut siunertaq tassaavoq Kalaallit Nunaanni suliniutini angisuuni unammillersinnaasunik atugassaqartitsinissaq, taamaalillunilu Kalaallit Nunaanni suliniutini angisuuni aningaasaliisartunik aggersaallunilu attassinissamut pitsaanerusunik periarfissanik pilersitsinissaq.

Suliniutit angisuut sanaartorfiunerisa nalaanni sulisartunik nunanit allaneersunik aningaasarsiaqarnikkut atorfinitsitaanikkullu atugassarisanik nunani tamalaani atugassarisat assingunik imaluunniit assingusunik, imaluunniit nunani allani aningaasarsiatigut appasinnerusunik inissisimaffeqartut aamma sulisartunut ataatsimoortunik appasinnerusunik aningaasartuuteqartut atugaqartillugit atorfinitsitsinissaq suliniutinut angisuunut inatsisip periarfissippai. Suliniutinut angisuunut inatsimmut siunertaq tassaavoq nunani allani atugassarisanut naleqqiullugit, ilanngullugit nunat allat appasinnerusunik aningaasarsiatigut inissisimaffeqartunut, aamma appasinnerusunik sulisartunut aningaasartuuteqartunut Kalaallit Nunaanni suliniutit angisuut atugassarisat unammillersinnaanerulersinnissaat.

Suliniutinut angisuunut inatsimmut ilassutitut siunertaq alla tassaavoq suliniutit angisuut illuliorfigalugillu sanaartorfiunerisa nalaanni inuiaqatigiinni aningaasaqarnermut siunertarinngisamik killup tungaanut, aammalu suliffeqarfimmi qarsunniagassanik pinngortoqarneratigut inuussutissarsiorfiit sinnerisa unammillersinnaassusaanni sunniuteqarnerlunnermik nassataqartinnissaata pinaveersinnissaa. Assersuutigalugu aatsitassarsiornermik suliffissuaqarfimmi ineriartortoqarnerata nassatarisaanik illuliornermik sanaartornernillu immikkoortoqarfimmi illuinnaasiortumik annertuumik piunasaqartoqarnerata siunertarinngisamik nassataqarnera tamatigoortutut aningaasarsiani aningaasartuutinilu inissisimaffimmi naleqqutinngitsumik qaffariartoqarneq nassatarisinnaavaa. Tamatuma suliffeqarfiit nunami namminerimi aammalu nunani tamalaani unammillersinnaassusaannik nalinginnarmik ajornerulersitsineramik nassataqarsinnaavoq, aammalu aatsitassarsiornermik immikkoortoqarfimmut attuumassuteqartumut illuliorlunilu sanaartornermik immikkoortoqarfiup ilaanut naleqqiullugu immikkoortoqarfinni allani aningaasaliisarnermi suliffeqartitsinerullu inissisimaffiani appariartitsineramik nassataqarsinnaalluni.

Suliniutinut angisuunut inatsisip illuliorlunilu sanaartormik immikkoortoqarfiup iluani nikerartumik tiguisinnaassutsip pilersissinnaanera ajornarunnaarsippaa, akunnequtitut atuussinnaasumik, taamaalillunilu siunertarinngisanik kissaatiginngisanillu kingunerisassanik nassataqartunik illuliorlunilu sanaartormik immikkoortoqarfiup iluani piumaneqarnerit annertuunik appariartoqarneranik imaluunniit annertuseriarnernik pinaveersitsisoqassalluni.

Suliniutinut angisuunut inatsisissatut siunnersuut ”Kalaallit Nunaanni inuussutissarsiornikkut ingerlatassat angisuut pilersinniarneqarneranni sinaakktissatut piumasaqaatit pillugit nassuiaat”-mik qulequtalittut Nassuiaat tunngavigalugu saqqummiunneqarpoq, tamannalu ulloq 10. maj 2012-imi Inatsisartut 2012-imi upernaakkut ataatsimiinneranni oqaluuserisassatut Naalakkersuisut saqqummiuppaat.

Milliardimik ataatsimik danskit koruuniinik aningaasanik killiliussaq ilaatillugu Inatsisartut inatsisissaannut siunnersuummut allaqqaakkamut nassuiaat imaqarpoq. Aningaasanut killiliussaq taanna 2012-imi Inatsisartut ukiakkut ataatsimiinneranni oqaluuserisassanngorlugu saqqummiunneqartumi suliniutinut angisuunut inatsisissatut Naalakkersuisut siunnersuutaanni aalajangerneqarpoq.

2. Siunnersuummi immikkoortut pingaernerit

1) Inatsisip atuuttut

Inuussutissarsiornermut Ataatsimiititaliap qinnuiginninnerata kingornatigut suliniutini angisuuni illulioriternernik sanaartornernillu suliassat pillugit Inatsisartut inatsisaanni § 5, imm. 3-mut matuminnga ilanngussassatut siunnersuutip aappassaaneernissaanik Naalakkersuisut saqqummiussipput:

”Suliniutit taakkununga attuumassuteqartunullu ilaangillat nerisassiorneq, nerisarfinnik kantiinanik ingerlatsineq, eqqiaaneq, sumiiffimmi assartuineq tamatumunnga attuumassuteqartut suliallu assigisaat kiffartuussinerillu.”

Inuussutissarsiornermut Ataatsimiititaliap qinnuiginninnerata kingornatigut § 6, imm. 1, nr. 1- imut allannguutissatut siunnersuut aappassaaneernissaanut Naalakkersuisut saqqummiuppaat, tassani suliniutinut angisuunut inatsimmi malittarisassiat malillugit suliniummik neqerooruteqarsinnaanermut aningaasat 1 milliard kr.-nit 5 milliarder kr.-nut qaffanneqarlutik. Suliniutinut angisuunut inatsit malillugu akuersissutit nalunaarutiginnissaat pillugit Naalakkersuisut suli qinnuteqaatinik tigusaqarsimangillat.

Suliniut suliniutitut angisuutut neqeroorutigineqarsinnaaneranut § 6, imm. 1, nr. 2-mi aamma 3-mi piumasaqaataasut sinneri marluk Inatsisartut siunnersuummik oqaluuserinninnerisa nalaanni allanngortinneqanngillat. 5 milliarder kr.-nik aningaasat killeqartinnissaasa saniatigut suliniummik angisuumik sanaartortoqarnerani Kalaallit Nunaanni pissarsiarineqarsinnaasutut naleqquttut, suliffeqanngitsutut pissarsiarineqarsinnaasutullu

najukkami sulisartut sinnerlugit sulisussanik pisariaqartitsineq piumasaqaataavoq. Tamatuma saniatigut suliffeqarfinni, sanaartornermik sulianik isumaginnittartuni teknikkip tungaatigut aningaasaqarnikkullu piginnaasarsanik suliniutip angisuup piumasaqaatigisai teknikkip tungaatigut aningaasaateqarnikkullu Kalaallit Nunaanni suliffeqarfiit piginnaasaannik qaangiisimassanera piumasaqaataavoq.

2) Siunnersuut

Naggatip aappaannik imatut oqaasertaqartumik atorunnaarsitsinermigut siunnersuummi § 1, nr. 1-imi aalajangersagaq § 5, imm. 3-mik allannguivoq:

”Taamaattoq suliniutit taakkununga attuumassuteqartunut ilaanngillat nerisassiorneq, nerisarfinnik kantiinanik ingerlatsineq, eqqiaaneq, sumiiffimmi assartuineq tamatumunnga attuumassuteqartut suliallu assigisaat kiffartuussinerillu.”

§ 5, imm. 3, naggatit aappaanni eqqaaneqartut sulianik sulisartoqatigiit suliaqartuusuniippat ullumikkut sulisartunik amigaateqarfiusuni. Nunanit allamiunik Aqutsisoqarfiup (Udlændingestyrelsen) nunanit allamiunut inatsisaasoq malillugu qinnuteqaatit suliarisassatut tigusaasa amerlanerpaartaat suliffinnut taama ittorpianut tunngasutut nunanit allanit sulisartut sulinermit najugaqarnermullu akuersissutit pillugit qinnuteqarnerisigut tamanna ilaatigut takuneqarsinnaavoq. Nalinginnaasumik tassaapput akunnittarfiit neriniartarfiillu aamma takornariartitsinermik inuussutissarsiorfiup iluini suliaqartitsinerit. § 5, imm. 3. naggatit aappaanni oqaasertaliorneq atuuttoq tunngavigalugu suliniummik angisuumik aallartisaaneq suliffeqarfeqarfinni qarsunniagassanik nassataqartunik annertusisumik artukkiissaaq, takornariartitsinermik inuutissarsiorfiup ineriartortinneranut immikkut ittumik killup tungaanik nassataqarluni siuariartornermik kigaallasaasutut sunniuttussamik.

Siunnersuummi § 1, nr. 2-mi aalajangersagaq aqputigalugu § 6, imm. 1, nr. 1 allanngortinneqassaaq, tassani suliniut suliniutinut angisuunut inatsimmi malittarisassiat malillugit neqerooruteqarsinnaanermut aningaasat 5 milliarder kr.-nit 1 milliard kr.-nut allanngortinneqarlutik. Allannguutip kingunerissavaa aatsitassarsiornermik suliniutit piukkunnaateqartut neriulluarnartullu nunani tamalaani unammillernikkut atugassarisat toqqammavigalugit neqeroorutigineqarsinnaalernissaat. Taamaalilluni suliniutit taamaattut aningaasaliiffigisinnaanissaannut piviusunngortinnissaannullu periarfissat annertusissapput. Taamatuttaaq aningaasanik killissarisap appartinneragut Kalaallit Nunaanni erngup nukinganic nukissiornermik piukkunnaataasut ineriartortinnissaannut aningaasaliissutinik aggersaanissamut periarfissanik pitsanngorsaassaaq.

Siunnersuummi §1, nr. 3-mi aalajangersagaq naapertorlugu aningaasat imm. 1, nr. 1-mi taaneqartut sanaartornermi aningaasartuutunik nalileeriaaseq najoqqutaralugu qaffariartorneq naapertorlugu ullormit sumit aaqqiivigineqartarnissaa 1. januar 2020-mut aningaasat taaneqartut allanngortinneqarpoq.

Inatsisissatut siunnersuut inatsimmumut atuuttumut assersuullugu	
<i>Oqaasertaliinerit atuuttut</i>	<i>Inatsisissatut siunnersuut</i>
	§ 1
<p>§ 5. Imm. 3. Sanaartornermik ingerlatat paasineqassaaq tassaasoq sanaartorerup nalaani suliniummi suliaassanik sanaartukkanik pilersitsinermi illuliortiternernik sanaartornernillu suliaqarnerit aammalu ingerlatat tassunga atasut. Suliniutit taakkununnga attuumassuteqartunullu ilaanngillat nerisassiorneq, nerisarfinnik kantiinanik ingerlatsineq, eqqiaaneq, sumiiffimmi assartuineq tamatumunnga attuumassuteqartut suliallu assigisaat kiffartuussinerillu.</p>	<p>1. ” § 5 imm. 3, naggatip aappaa atorunnaarsinneqarpoq.”.</p>
<p>§ 6. Suliniut Inatsisartut inatsisaat manna naapertorlugu suliniutitut angisuutut isigineqassaaq, ima pisoqarpat: 1) suliniummi sanaartornermut aningaasartuutit milliardit tallimat danskit koruunii sinnersimappagit, aamma</p>	<p>2. § 6. Suliniut inatsisartut inatsisaat manna naapertorlugu suliniutitut angisuutut isigineqassaaq, ima pisoqarpat: 1) suliniummi sanaartornermut aningaasartuutit milliardit ataaseq danskit koruunii sinnersimappagu, aamma</p>
<p>§ 6. Imm. 2. 1. januar 2013-imi atuutilersutut imm. 1, nr. 1-imi taaneqartutut aningaasat sanaartornermut aningaasartuutinut nalileeriaatsip annertusinera naapertorlugu ukiumoortumik iluarsineqartassapput.</p>	<p>3. § 6. Imm. 2. 1. januar 2020-mi atuutilersutut imm. 1, nr. 1-imi taaneqartutut aningaasat sanaartornermut aningaasartuutinut nalileeriaatsip annertusinera naapertorlugu ukiumoortumik iluarsineqartassapput.</p>
	§ 2
	<p>Inatsisartut inatsisaat 1. juli 2019-imi atuutilerpoq.</p>

3. Pisortanut aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu kingunerisinnaasai

Siunnersuut imaaliallaannartumik nunatta karsianut aningaasaqarnikkut kinguneqassanngilaq. Siunnersuummik akuersissuteqarneq aatsitassarsiorfinnik anginerusunik sanaartornermut aamma erngup nukinganik nukissiornissamik suliniutinut aningaasaliisitsiniarnermik oqilisaassaaq, aammalu Kalaallit Nunaanni suliniummik angisuumik ataatsimik imaluunniit amerlanernik piviusunngortitsinissamut aqutissiuussissaaq, taamaalillunilu inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut ilorraap tungaanut ilapittuuteqassalluni. Siunnersuut allaffissornikkut kinguneqassanngilaq.

4. Inuussutissarsiorfimmu aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu kingunerisinnaasat

Siunnersuummik akuersissuteqarnerup nassatarissavaa aatsitassarsiorfinnik aamma erngup nukinganik nukissiorfinnik sanaartornernut atatillugu sanaartornissamik suliasat amerlanerit nunani tamalaani unammillernikkut atugassarifat piumasarineqartullu ilisimaneqartut toqqammavigalugit neqeroortigineqarsinnaalissasut, taamaalillunilu nunani tamalaani niuffaffimmi unammillersinnaasutut atugassarifat toqqammavigalugit. Suliniutinut angisuunut inatsisip atuuffissaata annertusineratigut Kalaallit Nunaanni inuussutissarsiorfiusup ilaanut allanut ajoqutissanik nassataqartunik akigititat aningaasarsiallu qaffannerisigut suliffeqarfimmi qarsunniagassanik pinngortoqarnissaa ingalassimaneqarsinnaavoq. Tamakku saniatigut siunnersuut inuussutissarsiorfimmu allaffissornikkut aamma aningaasaqarnikkut kinguneqassanngilaq.

5. Avatangiisinut, pinngortitamut innuttaasullu peqqissusaannut kingunerisinnaasat

Siunnersuut avatangiisinut, pinngortitamut innuttaasullu peqqissusaannut kinguneqassanngilaq.

6. Innuttaasunut kingunerisinnaasat

Siunnersuut innuttaasunut kinguneqassanngitsoq nalilersorneqarpoq.

7. Kingunerisinnasat pingaarutillit allat

Siunnersuut allanik pingaarutilinnik kinguneqassanngilaq.

8. Pisortanik kattuffinnillu tusarniaanerit

Siunnersuut piffissami 29.09.2018-imit 02.11.2018-imit makkunani tusarniaassutaasimavoq:

Kommuneqarfik Sermersooq

Kommune Kujalleq

Qeqqata Kommunia

Avannaata Kommunia

Kommune Qeqertalik

Sulisitsisut

S.I.K.

Transparency Greenland
Nunatsinni Advokatit
Suliffeqartitsinermit Ministereqarfik
Sullivinnik Nakkutilliisoqarfik
ICC Greenland
Kalaallit Nunaanni Politiit

Aamma siunnersuut Namminersorlutik Oqartussat tusarniaanermut nittartagaanni piffissami
29.09.2018-imit 02.11.2018-imut tamanut ammasumik tusarniaassutaasimavoq

Tusarniaanermut akissutit makkunanga tiguneqarsimapput:

Sulisitsisut
S.I.K.
Nunatsinni Advokatit
Sullivinnik Nakkutilliisoqarfik

Tullinnguuttumi tusarniaanermut akissutit tusarniaanerullu nalaani allannguutissatut
siunnersuutit tiguneqarsimasut sammineqassapput. Akissutaasut uingasunik allanneqartut
taamaallaat pingaarutaasa tulluassusiat najoqqutaralugu ilanngunneqartuunerat
malugeqquneqassaaq. Tusarniaanermut akissutit tamakkiisut tamarmik Inatsisartuni
ataatsimiititaliamut suliarinnittuusumut nassiunneqarput.

Sullivinnik Nakkutilliisoqarfik:

*”Suliniutini angisuuni illuliortiternernik sanaartornernillu suliaassat pillugit inatsisartut
inatsisaata allanngortinnissaa pillugu inatsisissatut siunnersuummut Sullivinnik
Nakkutilliisoqarfik oqaaseqaatissaqanngilaq.”*

Sulisitsisut (Grønlands Erhverv – GE):

*”Imuussutissarsiorfittut suliaqarfiusut tamaasa iluanni sulisussarsiornermut
malittarisassianik sukanganninnerusunik qularnaarinissaanut tusarniaanermut akissummini
GE-p Naalakkersuisut kaammattorpai. Savalimmiuni atuutsitarilersimasaq ilusiliaq GE-p
taakkartorpaa. § 5, imm. 3, naggatip aappaata atorunaarsinnerata piffissamut
killilersinnissaa imaluunniit suliaqarfiusut pineqartut taakku iluanni suliffissaaleqinerup
annertussusianik apeqqutaatinnissaa GE-p siunnersuutigaa.”*

Suliffeqarnermi piumasaqaatinik sulisussarsiornermut sukanganninnerusunik malittarisassat
pillugit apeqqut nunat allamiut inatsisaanniippoq, tamannalu sulii Danmarkip
akisussaaffeqarfigaa. Suliniutinut angisuunut inatsisip imarai nioqqutissiornermik
aatsitassarsiornermillu suliniutinik immikkut ittumik angissusilinnik neqerooruteqartitsinerit

pillugit malittarisassat, aamma suliniutitut angisuunut inatsisip Kalaallit Nunaata atugassarisanik unammillersinnaasunik neqerooruteqarsinnaanera namminersortut aningaasaliissutaannik kajungersaasinnaasut qulakkiissavaa. Taamatut immikkut ittunik atugassaqaangippat aningaasartuutit inissisimaffigisaannik qaffasissumik unammillersinnaangitsumillu pissuteqartumik namminersortut aningaasaliisartut Kalaallit Nunaannut kajungersarnissaat ajornakusuusaaq. Kalaallit Nunaannik kajungernarsaanermut tunngavigisassaq alla tassaavoq atugassarisat aalaakkaasut siumullu oqaatigereersinnaasat, tamannalu § 5, imm. 3, naggatip aappaata atorunnaarsinnissaata piffissamut killilernissaanik, imaluunniit suliffeqarfiusut pineqartut taakku iluanni suliffissaaleqinerup annertussusaanik aalajangiisuutinnissaanik GE-p siunnersuutaanut akulerukkuminaassaaq.

SIK:

”Siullermik isumaqarpunga ajuusaarnartoq tassunga maannakkut killittariaqalersimagatta, taamatullu killiffeqarneq nammineq pilersitaraarput.

Tassami maannakkut imatut isikkoqaleriartorpoq nunatsinni sumiiffinni ataasiakkaani inerisaaneq taamaallaat ingerlanneqartoq, tassami nunarput siaarnerullugu inerisaaneq ingerlanneqaraluarpat aammalu suliasat kittaarnerullugit ingerlatsisoqaraluarpat taama annertutigisumik appaaniarneq pisariaqassangikkaluarpoq.

Isumaqarpugullu taamatut allangortitsiniarnermi avataaninngaanniik sulisussat killilersimaarnissaannut tunngatillugu arlaatigut sukaterisoqartariaqartoq, tassami qularnangilaq piumagutta maani sulisinnaasut tamaasa kineserinik taarsersinnaavagut, kisianni tamanna siunertaasariaqangilaq.

Aammalu ilinniartoqarnissamut sungiusartunullu tunngatillugu sukaterisoqarluinnartariaqalerpoq, tassa pinngitsoorani ilinniartitsinissamik piumasaqaatit sakkortusineqartariaqarput, tassami avataaninngaanniik tikisitsinissaaq pisariillisarneqarpat, taava sullutik suliffeqarfiit ilinniartitsissappat ?
SIK”

Suliniutit ima annertutigisumik angissuseqartut, isumalluutitigut imaluunniit piginnaasatigut Kalaallit Nunaata nammineq suliffeqarfiutai sulisartuulu atorlugit piviusunngortinneqarsinnaannginnerat suliniutit angisuut nassuiaataannut ilaavoq. Aatsitassanik atortussiassanik atuinermut suliffeqarfiliornermut atatillugu, imaluunniit nukissiornermut erngup nukinganik atuinermut suliffeqarfiliornermut atatillugu, imaluunniit nukissiornermut erngup nukinganik nukissiornermut isumalluutinik tunngaveqartumik immikkut ittunik nukissamik pisariaqartitsisumik suliffeqarfimmik sanaartornerup nalaanut

inatsisip atuuffissaa killiligaavoq. Taamaalilluni nunatsinni sulisartut suliffiinik inatsit arsaarinnissanngilaq, paarlattuanilli suliffiit ataavartussat pilersinnerini nunanit allanit aningaasaliissutinut aqqutissiuissaaq.

Nunatsinni Advokatit:

”Nunatsinni Advokatit siunnersuummut nassiunneqartumut oqaaseqaatissaqanngillat”

Inatsisissatut siunnersuummi aalajangersakkanut ataasiakkaanut oqaaseqaatit

§ 1-imut

Nr. 1-imut

§ 3, imm. 1-imi aalajangersagaq malillugu Inatsisartut inatsisaat atuuffissaanik aalajangiinermut aalajangersagaq pingaaruteqarpoq. Siunnersuut malillugu tassunga atasutut sulianut, soorlu nerisassiornermut, nerisarfinnik kantiinanik ingerlatsineranut, eqqiaanernut, sumiiffimmi assartuineranut tamatumunnga attuumassuteqartunut suliallu assigisaannut kiffartuussinernullu inatsisartut inatsisaat atorneqarsinnaassaaq.

Taamaattorli suliniummik ingerlatseqatigiiffiit taakkulu kiffartuussisuisa Kalaallit Nunaanni suliffeqarfinnik aamma Kalaallit Nunaanni sulisartunik atuineri pillugit Naalakkersuisut § 7, imm. 5 malillugu aalajangersakkanik aalajangersaasussaanerannik § 3, imm. 1-ik allannguuteqarnerup allangortinngilaa. Taamaalluni neqeroorutininik pissarsiornermut aamma namminersorlutik oqartussat, pisortani oqartussaaffeqarfiit allat aamma suliniummik ingerlatseqatigiiffiup akornanni pingasuulluni isumaqatigiissutit atsiorerannut atatillugu Kalaallit Nunaanni suliffeqarfiit aamma Kalaallit Nunaanni sulisartut sapinngisamik annertunerpaamik atugarinissaat siuarsarneqassapput, takuuk § 9, imm. 3-6.

Nr. 2-mut

Suliniutip sanaartornermut aningaasartuutai danskit koruunii 1 milliardit sinnersimassavai. Tamatuma saniatigut pissutsinit marlunnit tullinnguuttunit ataatsip tassaniittuunissaa aalajangiusimaneqarpoq. Sanaartornermik suliaqarnerit isumaginerini suliniutip sulisartunik pisariaqartitsinera Kalaallit Nunaanni pissarsiarineqarsinnaasutut sulisartut naleqquttut, suliffissaaleqisut aamma pissarsiarineqarsinnaasut qaangersimassavaa, imaluunniit suliffeqarfinni sanaartornermik suliasanik isumaginnittartuni suliniutip tekniikip tungaatigut aningaasaqarnikkullu piginnaasaqarnissamik piumasarisai Kalaallit Nunaanni suliffeqarfiit tekniikip tungaatigut imaluunniit aningaasaqarnikkut piginnaasaannut tunngasut qaangersimassavai.

Nr. 3-mut

Allannguut, Namminersorlutik Oqartussat pillugit inatsimmi § 8, imm. 2-p nassatarisaanik pisartup assingatut ittumik imm. 1, nr. 1-imi aningaasat ukiut tamaasa siullerpaamik 1. januar 2020-mit iluarsineqartalernissaannut tunngasoq aalajangersakkap nassataraa.

§ 2-mut

Inatsisartut inatsisaata 1. juli 2019-imi atuutilernissaa siunnersuutigineqarpoq.